

BESZÁMOLÓK, HÍREK

Haynal André kapta a Ferenczi-émlékérmét

Kimagasló tudományos és klinikai tevékenységéért Haynal André, Genfben élő pszichoanalitikusnak adományozták 2003 októberében a Ferenczi Emlékérmét a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület őszi konferenciáján, a tagság szavazatai alapján és a Ferenczi Emlékérem Bizottság javaslatára.

Az ünnepi alkalomból Flaskay Gábor, az Egyesület elnöke méltatta a díjazott szakmai érdemeit. Megemlítette, hogy – noha az 1956-ban emigrálni kényszerült tudósnek 1989-ig kevés kapcsolata volt a hazai szakmai élettel – közvetve addig is támogatta a magyarországi pszichiáterképzést. (1976-ban például Ascónában díjat alapított Boris Luban-Plozza professzorral, valamint Bálint Mihály özvegyével közösen, az orvos–beteg kapcsolat mélységeit leghebbebben bemutató versenydolgozatok jutalmazására – és számos magyar orvostanhallgató részesült az elismerésben.) 1993 óta rendszeresen szemináriumokat tart Budapesten, valamint esetmegbeszélő csoportot vezet az Egyesület kandidátusai és tagjai részére. Aktívan részt vesz az Egyesület életében és nemzetközi kapcsolatainak támogatásában. Haynal André az Egyesület őszi konferenciáinak visszatérő előadói közé tartozik.

Életműve legfontosabb fejezeteit a Ferenczi–Freud-viszony kutatásával és a budapesti iskola szellemi hagyatékának ápolásával foglalkozó könyvek, tanulmányok alkotják, köztük a magyar nyelven is megjelent *Viták a pszichoanalízisben. Freud, Ferenczi, Bálint* (Budapest: Thalassa–Cserépfalvi, 1996); *Párbeszéd vagy párviadal? A Freud–Ferenczi-kapcsolat és a pszichoanalízis* (Budapest: Gondolat, 2003). Sigmund Freud és Ferenczi Sándor levelezésének kiadása is Haynal André tudományos irányításával készült. A hatkötetes levelezésből eddig négy kötet jelent meg magyarul, 2000 óta folyamatosan, a Thalassa Alapítvány és a Pólya Kiadó gondozásában. Az ötödik kötet 2004 nyarán lát napvilágot.

Gratulálunk a Ferenczi-émlékérmes tudósnek.

* * *

V. Forum für Daseinsanalyse Bécs, 2003. október 2–4.

Az 1991-től három évente megrendezésre kerülő létanalitikus (*Daseinsanalyse*) konferenciának idén a bécsi Strudlhof palota adott otthont október elején. A mintegy negyven előadás közös téma köré szerveződött: „A hétköznapok és zavarai a létanalízis szemszögéből”. Olyan neves személyiségek is megjelentek, mint Prof. Dr. med. et phil. Gion Condrau, a Nemzetközi Létanalitikus Szövetség (*Internationale Vereinigung für Daseinsanalyse, IVDA*) elnö-

ke, Prof. Dr. phil. Alfred Pritz, a pszichoterápiás világszövetség elnöke, Dr. med. Hans-Dieter Foerster, az osztrák létanalitikus szervezet (*Österreichisches Daseinsanalytisches Institut für Psychotherapie, Psychosomatik und Grundlagerecherche – ÖDAI*) elnöke, valamint Univ. Prof. Dr. phil. Friedrich-Wilhelm von Herrmann, Heidegger egykori titkára, a Heidegger-művek sajtó alá rendezője és kutatója.

A létanalízis (*Daseinsanalyse*) az interdiszciplináris párbeszéd lehetőségét nyitja meg pszichoterapeuták és filozófusok között. Egy olyan terápia irányzat, amely a freudi pszichoanalízisen és a heideggeri filozófián alapul; elsősorban fenomenológiai érdeklődéssel fordul az emberhez és az emberi problémákhoz. Mindez nem csak egy új, mélyre nyúló fenomenológiai antropológia, hanem lényegbevágó konzekvenciákkal bír a terápiai történekek gyakorlatában is. Különös módon érinti ez az értelmezés munkáját és a célkitűzéseket, melyek egy jelenvalólét-szerű megértést hozhatnak közelebb.

Érdekes volt számomra, hogy ezen a konferencián főként filozófusok, orvosok és teológusok vettek részt, igen kevés pszichológus; ennek oka a heideggeri nyelvezet és problematika nehezen érthetősége. Az előadásokban valóban kiemelt szerepet kapott a hétköznapi és hétköznapiság, mely ugyanúgy magában rejtheti mindazt, amit ebben a világban mindig valahol máshol keresünk. Az, hogy a hétköznapi dol-

gok és elintézni valók hogyan várnak ránk, nagymértékben függ tőlünk is. Egy nap minden emberit magában tud foglalni, hiszen pillanatról pillanatra a valóság feltárulásának lehetőségét hordozza magában. Ha engedjük magunkat élni.

Az eddig megrendezett létanalitikus fórumok:

I. Forum für Daseinsanalyse: 1991, Zürich, téma: „Pszichoterápia: a gyógyítás művészete vagy a gyógyítás tanítása?”

II. Forum für Daseinsanalyse: 1994, Bécs, téma: A fenomenológiai módszer pszichoterápiás felhasználása

III. Forum für Daseinsanalyse: 1996, London, téma: „Heidegger és a pszichoterápia”

IV. Forum für Daseinsanalyse: 1999, Zürich, téma: „Korszellem és fordulópontok a pszichoterápiában és a kultúrában” Ezzel együtt ünnepelték prof. Dr. med. phil. Gion Condrau 80. születésnapját.

V. Forum für Daseinsanalyse: 2003, Bécs, téma: „A hétköznapi és zavarai a létanalízis szemszögéből” Egyidejűleg Medard Boss ünnepelése 100. születésnapja alkalmából.

További információk:

www.daseinsanalyse.com;
www.daseinsanalyse.at;
www.daseinsanalyse.ch;
www.condrau.ch

Lubinszki Mária

Miért hagytad, hogy így legyen?

*A „harmadik” szerepe
a pszichés trauma kialakulásában*

A 15 éves fennállását ünneplő
Ferenczi Sándor Egyesület
10. jubileumi konferenciája
2004. június 18–19.

Helyszín:

Radisson SAS Béke Hotel,
Budapest VI. Teréz krt. 43.

A konferencia a családon és a közösségen belüli traumatizációs folyamatok személyközi dinamikájára irányítja a figyelmet, nevezetesen, a „harmadik” (személy) felelősségére, szerepére a *traumatizációs helyzetek fenntartásában*. A „harmadik” az, akinek tudatos vagy nem tudatos, csendes vagy aktív részvétele, hozzájárulása nélkül nem ismétlődhetnének meg, a családon belüli, illetve a közösségen belüli traumák a traumatizált és a traumát okozó személyek között. A nemzetközi konferenciára meghívott hazai és külföldi szakemberek a családon belüli (szexuális, fizikai és lelki) erőszakkal, valamint a családtagok, illetve nagyobb közösségek tagjainak szerepével foglalkoznak.

Felkért előadók és hozzászólók:

Bánfalvi Attila, Erős Ferenc,
André Haynal (Genf), Halász Anna,

Herczog Mária, Jávor Livia (Párizs),
Kathleen Kelley-Lainé (Párizs),
Lénárd Kata, Mészáros Judit, Oravecz
Róbert (Szlovénia), Ormay Tom,
Pick Tamás, Radnóti Sándor, Sági
György, Stark András, Székács Judit,
Ternován Szilvia, Veres András.

Várjuk kollégáink jelentkezését,
20 perces előadással, melynek címét
és rövid összefoglalóját (max. egy oldal
terjedelem) legkésőbb 2004.
április 15-ig kérjük eljuttatni a konferencia
programbizottságához, levélben vagy e-mailben.
Kérjük, jelölje meg munkahelyét, lakcímét,
telefon- és mail-elérhetőségeit!

Postacím:

Ferenczi Sándor Egyesület,
1055 Budapest, Szt. István krt. 13.
E-mail: ferenczikonf@freemail.hu

Szervezéssel kapcsolatos információk:

Weith Katalin 06/20-9707-666

A konferencia részvételi díja:

- április 15-ig befizetve: 11 500 Ft
- április 15. után: 13 000 Ft
- napijegy: 6500 Ft
- diákjegy: 9000 Ft
- napi diákjegy: 5000 Ft

**A konferencia akkreditálása
folyamatban van!**

CONFERENCZI

Hungarian Psychoanalytic Ideas Revisited
Friday 23 April (evening) / Saturday 24 April /
Sunday 25 April 2004
LONDON

CONFERENCE PROGRAMME

Friday (evening)

Opening reception and film screening

Saturday (9.30–17.30)

André Haynal: Ferenczi now and then: an introduction to his world

FERENCZI PANEL

introduced and moderated by *Jon Sklar*

Kathleen Kelley-Laine: Thalassa and Locean – from Ferenczi
to Françoise Dolto

Ferenc Erős: “My poor Konrad”: Body, Mind and the Philosophy of
Nature in Ferenczi’s works

Judit Mészáros: Paradigm Shift in Ferenczi’s Trauma Theory

Michelle Moreau-Ricaud: “Healing Boredom”. Ferenczi and his circle of
literary friends

Judith Vida & Gershon Molad: Love Disputes in the Conference Space or
Should we Get Rid of the Speakers?

Sára Klaniczay: Imre Hermann: Researching Space and Psyche

KLEIN PANEL

introduced and moderated by *R. Steiner*

Gábor Flaskay: From patient to founder of a psychoanalytic school.

Ferenczi’s influence on the work of Melanie Klein

Meira Likierman: Klein and Ferenczi – reflections

Sunday (9.30–17.30)

BALINT PANEL

introduced and moderated by *Harold Stewart*

Catherine Reverzy: Thrills and Progression:

Hilary, a philobat at the Everest

Judith Dupont: Alice Balint: a short but productive life

Jennifer Johns: The Enid Files

DESIRE AND POWER

Iván Lust: Too big a heart: Passionate minds and the institution between

– Saints, midwives and analysts

Kata Lénárd: Confusion of tongues and power

– The process of transcribing reality

Tom Keve: Physics, Metaphysics and Psychoanalysis

Closing plenary „Thinking space”

introduced and moderated by *J. Székács* with the participation of the speakers and participants

További információ:

Conference Secretary, The Freud Museum,

20 Maresfield Gardens, London NW3 5SX

Tel: 020 7435 2002,

Fax: 020 7431 5452,

E-mail: freud@gn.apc.org

Website: www.freud.org.uk

A konferenciát a Londoni Magyar Kulturális Központ támogatja
a „Magyar Magic-Hungary in Focus 2004” program keretében

Helyesbítés

Pásztor Balázs és Emanuel Berman kérésére az alábbi helyesbítést fűzzük a *Thalassa* 2003/1. számában „Sándor, Elma, Gizella. Életrajzi utazás” címmel megjelent cikkhez: Pásztor Balázs édesanyjának (Elma unokatestvérének) neve Katalin Zsófia (Lily) volt. Gizella nem Miskolcon, hanem Budapesten született. Valószínűleg akkor került Miskolcra, amikor férjhez ment Pálos Gézához, és ekkor ismerkedett meg a Ferenczi családdal.

A cikkben tévesen jelent meg Pálos Elma és Magda halálózási időpontja is. A helyes időpontok: Elma 1971. december 4.; Magda 1972. május 11.

Közlemény

A Thalassa Alapítvány ezúton is tisztelettel mond köszönetet mindazoknak, akik 2003-ban személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogatták a 18013784-1-42 adószámú alapítványunkat.

Az APEH 2003 októberében 153 531 forintot utalt át a Thalassa Alapítvány 10200902–32711015 számú bankszámlájára.

E számunk szerzői

Christopher Bollas, pszichoanalitikus, 1/A Well Road, London, NW3 1LJ United Kingdom

David Sibley, geográfus, Department of Geography, University of Hull, Hull, HU6 7RX, UK. E-mail: D.Sibley@geo.hull.ac.uk

Radnóti Sándor, egyetemi tanár, kritikus, művészetfilozófus, ELTE BTK. E-mail: sradnoti@emc.elte.hu

Bice Benvenuto, pszichoanalitikus, via Giulia di Gallese 23, Róma, Olaszország. E-mail: bice.benvenuto@inwind.it

Csabai Márta, pszichológus, MTA Pszichológiai Kutatóintézet, 1132 Budapest, Victor Hugo u. 18-22. E-mail: csabaim@mtapi.hu

Kelemen Zoltán, irodalomtörténész, SZTE BTK Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2–4. E-mail: milarepa88@freemail.hu

Kiss Szabolcs, pszichológus, PTE BTK Pszichológiai Intézet, 7632 Pécs, Ifjúság u. 6. E-mail: kiss.szabolcs@matavnet.hu

Edited by Tihamér Bakó, Antal Bókay, Anna Borgos, Ferenc Erős (chairman of the editorial board), György Péter Hárs, György Hidas, Robert Kramer, Kata Lénárd, Judit Mészáros, Júlia Vajda, Anna Valachi (editor-in-chief).

THALASSA is the journal of the Sándor Ferenczi Society, Budapest.

THALASSA is the title of Sándor Ferenczi's classical work.

THALASSA symbolically refers to the sea, the womb, the origin, the source. THALASSA is an interdisciplinary journal devoted to free investigations in psychoanalysis, culture and society.

THALASSA has roots in the historical traditions of Hungarian psychoanalysis, but is not committed to any particular school or authority.

THALASSA welcomes all original contributions, historical, theoretical, or critical, dealing with the common problems of psychoanalysis and the humanities.

DESCRIPTION OF THE PRESENT ISSUE

MAJOR ARTICLES

CHRISTOPHER BOLLAS, *Architecture and the Unconscious*

The way we plan and live our built environments reflect unconscious forms of thinking realised through architecture. Cities become holding environments that offer inhabitants differing forms of psychic engagement with the object world. The way they are planned and the types of objects they offer add up to degrees of "imageability", an attribute of any city that could become part of a psychoanalysis of the built world, or what Bachelard termed a "topoanalysis". Cities also play with life and death as those who inhabit built structures will be outlived by the places they inhabit, yet they enliven the inorganic spaces they construct. All buildings may, then, be forms of death brought into lived experience, and architects negotiate complex issues involving the matriculation of forms of death into human life. The "spirit" of human endeavour needs representation in the built environment and we may consider the ways in which a psychoanalysis of the built world could lead to a psycho-spiritual representation of human life.

DAVID SIBLEY, The Binary City

The characterisation of the Western city through binary classifications seems increasingly inappropriate, first, because cultural fusions produce ‘thirdspaces’ which can only be captured in a more complex spatial language and, secondly, because a thirdspace politics is needed to resist the oppressions associated with binary oppositions. In this paper, it is suggested that the thirdspace arguments promoted by Soja neglect a history of resistance and academic critiques of binaries loosely associated with anarchism. Drawing on the ‘British school’ of object relations in psychoanalysis, it is also argued that the failure to think beyond binaries and to realise a thirdspace politics may be connected with the construction of the ‘Western self’ in a culture which is suffused with oppositions of desire and disgust.

SÁNDOR RADNÓTI, Freud, the *Bildungsbürger*

This essay is part of a longer study which combines the analysis of Freud’s treatise on Gradiva, Jensen’s short story entitled *Gradiva*, and the Roman relief called Gradiva. This part is dealing with Freud’s refinement, and examines two main issues: 1. how it fits into the context of the cultural model of the period of *Bildungsbürger*; 2. how Freud presents the foundations of his study from his own cultural material. This problem is examined here primarily in the context of art collection and archeology.

BICE BENVENUTO, Naples upside down

In this paper, originally written as a chapter for the recently published Italian version of her well-known book *Concerning the Rites of Psychoanalysis*, the author returns to Naples, where she was born and spent her youth. This is a return to the origins in several senses. Benvenuto considers Naples as a „boundary” place: a border between East and West, past and present, life and death, conscious and unconscious. In her view Naples is a metaphor of the unconscious because it is not hierarchically layered – neither historically nor socially – but characterized by a chaotic coexistence. Benvenuto argues that the mysteries of the city – like the mysteries of the unconscious – let themselves visible only when the observer can find the right distance and position to make an image where the seemingly chaotic, upside down fragments find their *real* place. For this image it is necessary to find one’s own, proper gaze which in turn makes it possible to go beyond unknown spaces – unexplored but still familiar places of the city and the psyche.

INTERVIEW

MÁRTA CSABAI, An interview with Bice Benvenuto

Bice Benvenuto is a Lacanian psychoanalyst, a member of the École Européenne de Psychanalyse, the founder and former director of the Centre for Freudian Analysis and Research. She has published several books in Great Britain, in the United States, Japan and Italy. She has been living and practicing in London for many years. Recently moved back to Italy where she is the director of the Françoise Dolto Association, and working on the opening of a „Green House” in Rome. In the interview she speaks about the state of psychoanalysis in a globalized world, about different topics of the psychoanalytic practice, and the role of the city and space in the development of children.

WORKSHOP

ZOLTÁN KELEMEN, An interminable masterpiece

Gyula Krúdy's fragmental novel, *Mit látott Vak Béla Szerelemben és Bánatban* [What the king Béla the Blind saw in Love and Sorrow] written in 1921, published in 1961, is an ideal field of research in the borderland between psychoanalysis and literature. The essay creates a dialogue between Freudian psychoanalysis and „community rituals” which had been analysed by Georges Bataille from the perspective of social psychology, and especially from the point of view of the concept of erotics. The author explores closely the textual world of Krúdy's novels. In this exploration he finds parallels for the role of tales in Krúdy's oeuvre. He focuses mainly on the role of object cult in Hans Christian Andersen's tales, and on the role infantile death experience and death-consciousness in Krúdy's own readings.

We accept contributions in Hungarian, English, German or French. Authors are requested to provide their papers with an English and/or Hungarian summary. Original articles, reviews, reflections, and suggestions should be sent to Dr. Ferenc Erős, Institute for Psychological Research of the Hungarian Academy of Sciences, Victor Hugo u. 18–22, H–1132 Budapest. Phone/fax: (36–1) 239–6043. E-mail address: thalassa@mtapi.hu and feros@mtapi.hu

THALASSA is available on Internet: <http://mtapi.hu/thalassa> and <http://www.c3.hu/scripta>

THALASSA is published by the Thalassa Foundation, Budapest (address above).

The present issue of THALASSA was supported by the Ministry of National Cultural Heritage, the National Cultural Fund of the Republic of Hungary, and the University of Pécs. Thalassa is edited in cooperation with the “Theoretical psychoanalysis” PhD program of the Doctoral School in Psychology of the University of Pécs, and of the Institute for Psychological Research of the Hungarian Academy of Sciences.

Contents

MAJOR ARTICLES

Introduction (<i>Ferenc Erős</i>)	3
<i>Christopher Bollas: Architecture and the Unconscious</i>	5
<i>David Sibley: The Binary City</i>	33
<i>Sándor Radnóti: Freud, the Bildungsbürger</i>	52
<i>Bice Benvenuto: Naples upside down</i>	60

INTERVIEW

<i>Márta Csabai: An interview with Bice Benvenuto</i>	73
---	----

WORKSHOP

<i>Zoltán Kelemen: An interminable masterpiece</i>	80
--	----

BOOK

Teleological attitude or causal understanding? A review on Fonagy, P., Gergely G., Jurist, E. L., Target, M.: <i>Affect regulation, mentalization and the development of the self</i> (<i>Szabolcs Kiss</i>)	108
---	-----

EVENTS AND INFORMATION	117
----------------------------------	-----

ENGLISH SUMMARIES	123
-----------------------------	-----

A pszichoanalitikus mozgalom története, illetve a pszichoanalízis irodalmi és társadalomtudományi recepciója Magyarországon hosszú múltra tekintet vissza. A XX. század első éveiben Csáth Géza, Kosztolányi Dezső novelláiban, Szilágyi Géza verseiben már megmutatkozik Freud erőteljes hatása, az igazi áttörés pedig akkor következett be, amikor Ferenczi Sándor 1908-ban személyesen is megismerkedett Freuddal, és annak elkötelezett hívévé, közeli munkatársává vált. Levelezésük, amely 1908-tól 1933-ig, Ferenczi haláláig tartott, a pszichoanalízis történetének egyik legfontosabb dokumentuma.

A pszichoanalízis sajátos szemléletű és arculatú „budapesti iskolája”, amely Ferenczi Sándor munkássága nyomán bontakozott ki a XX. század húszas és harmincas éveiben, és amelyhez a lélekelemzésnek jeles művelői tartoztak, főként külföldön, Angliában,

az Egyesült Államokban, Franciaországban vált ismertté. A budapesti iskola „hazahozatala”, történetének feltárása, Ferenczi Sándor és a többi klasszikus magyar pszichoanalitikus műveinek igazi értékelése és feldolgozása csak az utóbbi másfél évtizedben kezdődött el.

Ám Ferenczi munkáinak mind a mai napig nem létezik teljes, szakmailag és filológiaiilag hiteles magyar kiadása, bár az utóbbi években fontos válogatások jelentek meg műveiből, illetve a róla szóló írásokból. Ugyancsak hiányzik egy korszerű, részletes és autentikus Ferenczi-életrajz, amely a magyar pszichoanalitikus életét és művét korának tudományos és szellemi irányzataival összefüggésben, a társadalmi és történeti kontextusba beágyazva vizsgálná. Ez a kötet egy ilyen, társadalomtörténeti háttérű intellektuális életrajz előmunkálatait tartalmazza.